RETNINGSLINJER SKOLESKYSS FOR ELEVER I GRUNNSKOLEN

VIKEN FYLKESKOMMUNE

Fylkestingets vedtak den 24.11.2021:

Retningslinjer for skoleskyss for elever i grunnskolen i Viken vedtas.

På bakgrunn av vedtatte felles retningslinjer vil det i tillegg bli utarbeidet veiledere med oppdaterte regeltolkninger, rutinebeskrivelser, årshjul mv. av de enkelte kollektivselskapene Brakar, Ruter og Østfold Kollektivtrafikk.

Det er en klar målsetning å sikre likebehandling i Viken også på dette nivået. Selskapene behandler søknader og organiserer skoletransporten, og veilederne vil i større grad beskrive reglenes innhold og rutiner, også basert på det enkelte selskaps organisering av transporten. Det er en forutsetning at elever som allerede har fått innvilget en rettighet etter tidligere retningslinjer, ikke mister denne rettigheten på grunn av de nye retningslinjene.

Veilederne vil kunne gå mer i detalj og forklare rettigheter og plikter nærmere både for saksbehandlerne i kollektivselskapene og elever og foresatte.

Det fremmes nå forslag til felles retningslinjer for skoleskyss for elever i grunnskolen i Viken, med ikrafttredelse fra og med skoleåret 2022-23. Retningslinjene er basert på opplæringsloven og friskoleloven, med tilhørende forarbeider, forskrifter og rundskriv.

Retningslinjene bør gjennomgås hver fylkestingsperiode.

Merknad i komité for samferdsel (støttes i fylkestinget av Ragnar Dahl (Pp)):

Komiteens medlemmer vil understreke at det er viktig at det brukes skjønn i saker der ett søsken har rett til skoleskyss mens andre søsken ikke har fått innvilget rett til fri skoleskyss, slik at søsken som i utgangspunktet ikke er vurdert å ha rett til skoleskyss kan sitte på dersom det er plass, ikke har praktiske konsekvenser eller medfører ekstra kostnader. Komiteens medlemmer legger til grunn at fylkesrådet påser at slike hensyn tas så langt det er mulig.

Innhold

1 Overordnet målsetting for skoleskyssen 4
2 Ansvar for skoleskyss 4
2.1 Planlegging og organisering 4
2.2 Kollektivselskapenes administrative områder 4
2.3 Økonomisk ansvar 5
3 Rett til skoleskyss 5
3.1 Avstand 5
3.2 Trafikkfarlig veg 6
3.3 Skyss for elever med varig eller midlertidig funksjonshemming 6
3.4 Skyss for voksenopplæringselever 6
3.5 Skyss til spesialpedagogiske tiltak 6
3.6 Skyss i forbindelse med SFO 6
3.7 Skyss privat grunnskole 6
3.8 Skyss i skoletiden 6
3.9 Skyss til praksisplass og arbeidsuke 7
4 Elevens bosted 7
4.1 Delt bopel 7
4.2 Fosterhjem /avlastningshjem 7
4.3 Midlertidig bosted 7
4.4 Elever på turistbedrifter og seterdrift 7
5 Elevens opplæringssted 7
6 Vedtak og klageadgang 8
6.1 Vedtak 8
6.2 Vedtak private skoler 8
6.3 Klageadgang 8
7 Transporttilbudet 8
7.1 Skysstandard 8
7.2 Skyssopplegget 8
7.3 Trafikksikker skoleskyss 9
8 Andre forhold i skoleskyssen 9
8.1 Skyssbevis 9
8.2 Kontroll - bruk av skyssbevis 9
8.3 Sanksjoner 9
8.4 Tilfeldige forsinkelser og innstilte avganger 10
8.5 Samordning 10

9 Endringer i retningslinjene 10

1 Overordnet målsetting for skoleskyssen

Fylkeskommunen har som målsetting å legge til rette for trygg skoleskyss som er rasjonell, miljøvennlig og økonomisk forsvarlig.

Reglene om gratis skoleskyss skal være med på å sikre lik rett til grunnopplæring uavhengig av økonomisk bakgrunn, fysiske forutsetninger, bosted og geografi.

Barnekonvensjonen krever at alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.

2 Ansvar for skoleskyss

Ref.: Opplæringslova § 13-4

2.1 Planlegging og organisering

Fylkeskommunen ved kollektivselskapene Brakar AS, Ruter AS og Østfold kollektivtrafikk administrerer og organiserer skoleskyssen etter disse retningslinjer.

Kommunen er ansvarlig for skyss av grunnskoleelever og voksne som har rett på skyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg.

Fylkeskommunen ved kollektivselskapene Brakar AS, Ruter AS og Østfold kollektivtrafikk er ansvarlig for å organisere skoleskyssen innenfor hjemstedskommunen for elever ved privatskoler. All skyss utenfor hjemstedskommunen er verken kommunen eller fylkeskommunen ansvarlig for.

Fylkeskommunen skal organisere skoleskyssen i samråd med kommunen. Dersom kommunen og fylkeskommunen ikke blir enige i hvordan skoleskyssen skal organiseres og finansieres, kan statsforvalteren gi pålegg.

Skoleskyss organiseres i henhold til vedtatt skolerute.

Kollektivselskapene kan fastsette egne arbeidsrutiner for organisering av skoleskyss i tråd med fylkeskommunens retningslinjer.

Det skal være god dialog mellom fylkeskommune og kommune om planlegging, regelverk, tolkninger og praksis.

2.2 Kollektivselskapenes administrative områder

Elevens bostedskommune er avgjørende for hvilket kollektivselskap som forvalter skoleskyssen:

Brakar AS: Drammen, Flesberg, Flå, Gol, Hemsedal, Hol, Hole, Jevnaker, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Modum, Nesbyen, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Sigdal, Øvre Eiker og Ål.

Ruter AS: Asker, Aurskog-Høland, Bærum, Eidsvoll, Enebakk, Frogn, Gjerdrum, Hurdal, Lillestrøm, Lunner, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nesodden, Nittedal, Nordre Follo, Rælingen, Ullensaker, Vestby og Ås.

Østfold kollektivtrafikk: Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Indre Østfold, Marker, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Skiptvet og Våler.

2.3 Økonomisk ansvar

Ref.: Opplæringslova § 13-4

Fylkeskommunen ved kollektivselskapene Brakar AS, Ruter AS og Østfold kollektivtrafikk har ansvaret for å organisere skoleskyss for elever med skyssrett.

Skyssen finansieres av fylkeskommunen og kommunen. Kommunens betaler refusjon etter gjeldende persontakst dersom ikke annet er avtalt.

Fylkeskommunen ved kollektivselskapene Brakar AS, Ruter AS og Østfold kollektivtrafikk fakturerer kommunene etter fastlagte rutiner.

Kommunen finansierer de fulle kostnadene dersom de innvilger skyss på grunn av trafikkfarlig veg e.l.

Er det uenighet mellom fylkeskommunen og kommunen om finansiering av skoleskyssen, avgjøres dette av statsforvalter.

3 Rett til skoleskyss

Ref.: Opplæringslova §§ 2-1, 7-1, 7-3 og 7-4

3.1 Avstand

Elever i 2.-10. klasse som bor mer enn fire kilometer fra skolen har rett til gratis skyss. For elever i 1. klasse er skyssgrensa to kilometer.

Det må kunne kreves at elever går en rimelig distanse frem til en oppsamlingsplass. Hva som anses rimelig må avgjøres etter en konkret vurdering, der elevens alder, trafikksikkerhet og fremkommelighet må vektlegges. Avstanden fram til oppsamlingsstedet/transportmiddelet kan uansett ikke være like lang som avstanden som gir rett til skoleskyss, og skysstilbudet skal dekke størstedelen av totaldistansen mellom hjem og skole.

Avstand skal regnes langs korteste farbare veg, og gjelder fra inngangsdøren hvor eleven bor til skolens hovedinngang. Hvis skolen har flere inngangsdører skal skolevegen måles til inngangen som er lengst borte fra elevens bosted. Det avgjørende er om vegen fremstår som åpen for allmenn ferdsel. Også private veger og stier som er i allment bruk, kan betraktes som skoleveg.

Oppmåling skjer ved bruk av kollektivselskapenes elektroniske kartsystemer. Privat oppmåling godtas ikke.

3.2 Trafikkfarlig veg

Elever som har særlig farlig eller vanskelig skoleveg har rett til gratis skyss uten omsyn til veglengda.

Kommunen behandler saker om fri skoleskyss når skolevegen er særlig farlig eller vanskelig og avstanden mellom bopel og skole er under 2 km for elever i 1. trinn, og er under 4 km for elever i 2.-10. trinn.

3.3 Skyss for elever med varig eller midlertidig funksjonshemming

Ref.: Opplæringslova § 7-3 med merknader fra Ot.prp. nr. 46 (1997–1998)

Elever med varig funksjonshemming, eller midlertidig skade eller sykdom har rett til fri daglig skoleskyss uavhengig av avstanden mellom hjem og skole.

Opplæringslova setter som vilkår for skyss at funksjonshemmingen, skaden eller sykdommen tilsier at eleven har et reelt behov for skyss. Dette skal dokumenteres med attest fra sakkyndige. Det er den som søker om slik skyss som er ansvarlig for at erklæring med nødvendig skyssbehov og forutsetninger foreligger. Søknaden eller erklæringen skal inneholde tilstrekkelige opplysninger til å kunne vurdere hensiktsmessig skyssmiddel.

3.4 Skyss for voksenopplæringselever

Ref.: Opplæringslova § 4A-7

Voksne som ikke har fullført grunnskolen, og som bor mer enn fire kilometer fra skolen, har rett til gratis skyss når de får grunnskoleopplæring, og når de øvrige vilkårene er oppfylt.

Voksne som på grunn av funksjonshemming, sykdom eller skade har behov for det, har rett til gratis skyss uten omsyn til veglengda når de får grunnskoleopplæring.

3.5 Skyss til spesialpedagogiske tiltak

Det er skyssrett til spesialpedagogiske tiltak/tilrettelagt undervisning som legges utenfor nærskolen. Kommunen er ansvarlig for å dekke merkostnader.

3.6 Skyss i forbindelse med SFO

Ref.: Opplæringslova § 7-3

Bare funksjonshemmede elever med rett til skoleskyss har rett til skyss også til/fra SFO. Retten omfatter ikke skoleferier.

3.7 Skyss privat grunnskole

Ref.: Friskolelova § 3-7

Elever ved friskoler har rett til skyss etter friskolelova, § 3-7.

Retten til skyss, reisefølge og tilsyn for elever i private grunnskoler gjelder bare innenfor kommunegrensen der eleven er folkeregisterregistrert. Dette gjelder også for varig eller midlertidig funksjonshemmede elever.

3.8 Skyss i skoletiden

Ref.: Opplæringslova § 7-1 med merknader fra Ot.prp. nr. 46 (1997–1998)

All skyss i skoletiden er et kommunalt ansvar. Dette kan være nødvendig skyss for å komme til svømmeundervisning, bibliotek og lignende. Tilsvarende gjelder skyss for ekskursjoner.

3.9 Skyss til praksisplass og arbeidsuke

Kommunen er ansvarlig for å dekke skysskostnader for elever som er i praksis/arbeidsuke, på lik linje med skyss i skoletiden.

4 Elevens bosted

Ref.: Rundskriv Udir-2-2019 pkt. 4

Elevens bosted er vanligvis elevens adresse registrert i folkeregisteret i henhold til lov om folkeregister.

4.1 Delt bopel

Ved delt bopel vurderes skyssbehovet fra hver bopel for seg. Det gis skyss til begge bosteder når det er et fast og forutsigbart opplegg, og daglig skyss vurderes som forsvarlig.

4.2 Fosterhjem /avlastningshjem

Elever som har fast plass i fosterhjem eller bor i avlastningshjem, vil ha rett på skyss når vilkårene ellers er til stede.

4.3 Midlertidig bosted

Ref.: Rundskriv Udir-2-2019 pkt. 7.3

For barn og unge som er midlertidig under barnevernets omsorg, er det barnevernet som har det økonomiske og praktiske ansvaret for skyssen.

Ved opphold på behandlingsinstitusjoner dekkes nødvendig skoleskyss av fylkeskommunen der institusjonen ligger.

4.4 Elever på turistbedrifter og seterdrift

Elever som deler av året har midlertidig bosted på turistbedrifter som for eksempel fjellstuer eller seter som er i drift og er en del av næringsgrunnlaget, har rett til skyss.

5 Elevens opplæringssted

Ref.: Opplæringslova § 8-1, Rundskriv Udir-2-2019 pkt. 7.2 og tolkningsuttalelse fra Utdanningsdirektoratet 12.12.2014

Elever har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest, eller ved den skolen i nærmiljøet som de sokner til.

Når elever har undervisning flere steder pr dag, har kommunen ansvar for eventuell skyss mellom opplæringsstedene.

Dersom kommunen innvilger en søknad om å gå på en annen skole enn nærskolen (etter opplæringslova § 8-1) og dette utløser rett til skyss, vil kommunen være ansvarlig for ekstrakostnader til skyss som følge av vedtak om opplæring på en annen skole.

6 Vedtak og klageadgang

Ref.: Forvaltningsloven kap. V og VI

6.1 Vedtak

Kommunen eller fylkeskommunens kollektivselskaps avgjørelse knyttet til retten til skyss, innlosjering, tilsyn eller reisefølge vil være enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Den instans som er ansvarlig for å oppfylle elevens rettigheter har også ansvaret for å fatte enkeltvedtak.

Det er en forutsetning at elever og foresatte gir kommunene og fylkeskommunens kollektivselskap den informasjon som er nødvendig for at det kan fattes vedtak om skoleskyss.

6.2 Vedtak private skoler

Ref.: Friskolelova § 3-7

Hjemfylket (ved kollektivselskapene) gjør vedtak om skyss for elever som går på privat grunnskole. Hjemkommunen er ansvarlig for å fatte vedtak og melde inn elever med skyssrett på grunn av trafikkfarlig skoleveg til fylkeskommunens kollektivselskap. Dette gjelder selv om eleven går på privat grunnskole i annen kommune.

6.3 Klageadgang

Ref.: Opplæringslova § 15-2

Vedtak om skoleskyss kan påklages. Klageinstansen er Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Klagen sendes til det forvaltningsorganet som først har truffet vedtaket. Underinstansen kan omgjøre vedtaket til gunst for klager. Opprettholdes vedtaket, oversendes klagen til statsforvalteren som fatter endelig avgjørelse.

7 Transporttilbudet

7.1 Skysstandard

Standarden i skoleskyssen skal ivareta elevenes sikkerhet samt at den skal være mest mulig rasjonell, miljøvennlig og økonomisk forsvarlig.

7.2 Skyssopplegget

Ref.: Rundskriv Udir-2-2019 pkt. 5

Skysstilbudet skal være forutsigbart og forsvarlig. Vurderingen av hva som er akseptabelt og forsvarlig bygger på en avveining mellom individuelle hensyn til eleven, og forhold knyttet til denne på den ene siden, og en effektiv og rasjonell organisering av skoleskyssen på den andre siden. Samfunnsøkonomiske hensyn er også relevante.

Fylkeskommunens kollektivselskap Brakar AS, Ruter AS og Østfold kollektivtrafikk planlegger skyssopplegget, og hvilke skyssmiddel som den enkelte elev skal benytte. Skoleskyssen organiseres ut fra hensyn til miljø og god transportøkonomi.

Det kan i spesielle tilfeller inngås avtale med foreldre/foresatt om egentransport, etter satsene i forskrift til opplæringslova § 10-2.

I vurderingen av hva som er akseptabel reisetid må gangtid og tid med transportmiddel sees i sammenheng. Det må tas med i vurderingen hvor lang ventetid eleven har før og etter skolen. Det skal også tas hensyn til andre forhold, slik som antall overganger, elevens forutsetninger mv.

Elevens samlede reise- og ventetid søkes begrenset til 45 min. for 1.-3. årstrinn, 60 min. for 4.-6. årstrinn og 75 min. for 7.-10 årstrinn, hver vei.

Elever som ikke kan reise alene, og det av helsemessige eller andre årsaker er nødvendig med tilsyn, er kommunen ansvarlig for å organisere og finansiere reisefølge/tilsyn, jf. opplæringslova § 7-4.

7.3 Trafikksikker skoleskyss

Ref.: Forskrift om sikring av skoleelever i buss §§ 2 og 3

Skysstilbudet skal dimensjoneres slik at elever med rett til skyss skal ha tilgang til sitteplass med bilbelte fastmontert. Dette gjelder ikke for bybusser (klasse 1).

Det kan ikke regnes med sitteplass hvis elever velger å reise med avgang utenom skolens ordinære start- og sluttid og når skoleskyssen utføres med ordinær rutebuss. Hvis det er manglende kapasitet og flere alternative avganger, må elever og foresatte selv vurdere å velge andre avganger.

8 Andre forhold i skoleskyssen

8.1 Skyssbevis

Elever som blir innvilget fri skoleskyss, får tildelt skyssbevis.

Elever som mister eller får ødelagt sitt skyssbevis bestiller nye gjennom skolen. Elever som mister eller får ødelagt sitt skyssbevis, må straks bestille nytt. Midlertidig skyssbevis utstedes av skolen.

Eventuelle kostnader for skoleskyss i perioden man ikke har skyssbevis, vil ikke bli refundert.

8.2 Kontroll - bruk av skyssbevis

Elever skal vise gyldig skyssbevis ved påstigning, det må utvises skjønn for de yngste elevene. Ingen elever på barnetrinnet kan nektes å være med bussen eller måtte betale for turen hvis de har glemt skyssbeviset.

Det bør kunne kreves at elever i ungdomsskolen må betale for reisen hvis de ikke har skaffet seg et midlertidig skyssbevis.

8.3 Sanksjoner

I særlige tilfeller, f.eks. ved gjentatt bråk, mobbing av medpassasjerer eller sjåfør, eller ved adferd som innvirker på trafikksikkerheten/medpassasjerenes trygghet, skal kollektivselskap/transportør underrette skolen. I spesielle tilfeller må kommunen føre tilsyn eller sette inn reisefølge i skoleskyssen. Elevene mister ikke skyssretten.

Nærmere detaljer vil komme frem av kollektivselskapenes veiledere.

8.4 Tilfeldige forsinkelser og innstilte avganger

Ansvar for utførelsen av transportene ligger på transportør. Dersom det er forsinkelser og eller innstilte avganger over lengre tid, kan kommunen kreve reduksjon i betaling av skoleskyss. Et slikt krav må fremmes skriftlig. Det gis ingen reduksjon i kostnader ved innstillinger på grunn av vær-, veg- eller føreforhold.

Skolen skal varsles om forsinkelser som medfører at elevene kommer for sent til undervisning.

Nærmere detaljer må avklares i dialog med kollektivselskap og kommune og være en del av kollektivselskapenes rutinebeskrivelser.

8.5 Samordning

Ref.: Opplæringslova § 13-4 med merknader fra Ot.prp. nr. 46 (1997-1998) kapittel 31 til § 13-4

Fylkeskommunen har ansvar for å organisere skoleskyssen og kan avgjøre at flere elever må benytte samme skyssmiddel, inkludert tilrettelagt skyss, når dette ansees som forsvarlig. Det legges opp til felles skyssordning for ordinære passasjerer, elever fra grunnskolen og elever fra videregående skole.

Kommunene skal ta organisering av skyss med i vurderingene når skolerute og skolens start- og sluttider fastsettes.

9 Endringer i retningslinjene

Fylkesråden gis fullmakt til å foreta mindre endringer og oppdateringer. Endringer av vesentlig art eller som har betydning for elever, skal godkjennes av Fylkestinget.